STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
ŽMOGAUS TEISĖS IR DARNI PLĖTRA	

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: doc. dr. Agnė Juškevičiūtė-Vilienė **Kitas (-i):**	Vilniaus universitetas, Teisės fakultetas, Viešosios teisės katedra, Saulėtekio al. 9, I rūmai, LT-10222, Vilnius, 405 kab., tel. (8 5) 2366175, el. paštas: vtkatedra@tf.vu.lt

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji	Pasirenkamasis (individualiųjų studijų)

Įgyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Auditorinė	4 (pavasario) semestras	Lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: dalykas „Tarptautinė viešoji teisė“, gebėjimas skaityti anglų kalba bent B2 lygiu	**Gretutiniai reikalavimai (jei yra):** nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	133	32	101

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos		
Dalyko tikslas - suteikti žinių apie su darnia plėtra susijusias žmogaus teises ir laisves, ugdyti suvokimą apie darnią plėtrą, jos reguliavimą, tikslus ir principus bei apie šiuos tikslus užtikrinančias žmogaus teises ir laisves ir jų turinį, atsižvelgiant į tarptautinius ir nacionalinius teisės aktus bei supranacionalinių ir nacionalinių teismų bei kitų jurisdikcinių institucijų praktiką (jurisprudenciją), taip pat ugdyti gebėjimus teisiniu požiūriu įvertinti žmogaus teisių ir laisvių padėtį atsižvelgiant į darnaus vystymo keliamus tikslus, identifikuoti pagrindinius teisės šaltinius ir jais remtis žmogaus teisių ir laisvių apsaugos situacijose.		
Dalyko (modulio) studijų siekiniai	**Studijų metodai**	**Vertinimo metodai**
Gebės paaiškinti darnios plėtros turinį, tikslus, juos užtikrinančių žmogaus teisių ir laisvių teisinį reguliavimą ir atitinkamų teisės nuostatų aiškinimą bei taikymą teismų bei kitų jurisdikcinių institucijų praktikoje (jurisprudencijoje).	Paskaitos (probleminis dėstymas, socialinio partnerio-eksperto vizitas), seminarai (minčių lietus, grupės diskusija, situacijų modeliavimas, situacijų simuliacija, atvejo analizė, pristatymai, praktinių užduočių sprendimas, valstybės institucijų, nevyriausybinių organizacijų, advokatų kontorų atstovų vizitai), savarankiškas darbas (informacijos paieška, literatūros skaitymas ir analizavimas, procesinių dokumentų rengimas), konsultacijos (studentams iškilusių klausimų atsakinėjimas, išdėstytos medžiagos detalizavimas).	Koliokviumas raštu, egzaminas raštu bei kaupiamasis vertinimas už darbą per seminarus.
Gebės atpažinti atitinkamų asmenų grupių teisių ir laisvių apsaugos problematiką keliančias praktines situacijas darnios plėtros srityje, jas analizuoti asmens teisinės apsaugos ir vertybiniu požiūriu.	Paskaitos (probleminis dėstymas, socialinio partnerio-eksperto vizitas), seminarai (minčių lietus, grupės diskusija, situacijų modeliavimas, situacijų simuliacija, atvejo analizė, pristatymai, praktinių užduočių sprendimas, valstybės institucijų, nevyriausybinių organizacijų, advokatų kontorų atstovų vizitai), savarankiškas darbas (informacijos paieška, literatūros skaitymas ir analizavimas, procesinių dokumentų rengimas), konsultacijos	Koliokviumas raštu, egzaminas raštu bei kaupiamasis vertinimas už darbą per seminarus.

	(studentams iškilusių klausimų atsakinėjimas, išdėstytos medžiagos detalizavimas).	
Gebės identifikuoti problemines, diskutuotinas nesudėtingas situacijas, susijusias su žmogaus teisėmis ir laisvėmis, kritiškai jas vertinti atžvelgiant į nacionalinę ir tarptautinę teisę.	Paskaitos (probleminis dėstymas), seminarai (minčių lietus, grupės diskusija, situacijų modeliavimas, situacijų simuliacija, atvejo analizė, pristatymai, praktinių užduočių sprendimas, valstybės institucijų, nevyriausybinių organizacijų, advokatų kontorų atstovų vizitai), savarankiškas darbas (informacijos paieška, literatūros skaitymas ir analizavimas, procesinių dokumentų rengimas), konsultacijos (studentams iškilusių klausimų atsakinėjimas, išdėstytos medžiagos detalizavimas).	Koliokviumas raštu, egzaminas raštu bei kaupiamasis vertinimas už darbą per seminarus.
Gebės savarankiškai gilinti ir tobulinti įgytas žinias bei gebėjimus susijusius su žmogaus teisėmis ir laivėmis darnios plėtros srityje, be kita ko, atsirinkti reikšmingą teorinę ir praktinę medžiagą ir ją naudoti apibendrinimams ir išvadoms šiame kontekste pagrįsti.	Seminarai (minčių lietus, grupės diskusija, situacijų modeliavimas, situacijų simuliacija, atvejo analizė, pristatymai, praktinių užduočių sprendimas, valstybės institucijų, nevyriausybinių organizacijų, advokatų kontorų atstovų vizitai), savarankiškas darbas (informacijos paieška, literatūros skaitymas ir analizavimas, procesinių dokumentų rengimas), konsultacijos (studentams iškilusių klausimų atsakinėjimas, išdėstytos medžiagos detalizavimas).	Koliokviumas raštu, egzaminas raštu bei kaupiamasis vertinimas už darbą per seminarus.
Gebės komunikuoti raštu ir žodžiu aiškiai, nuosekliai, mintis dėstyti sklandžiai ir logiškai, remdamiesi esminiais žmogaus teisių ir laisvių užtikrinimo principais ir sąvokomis darnaus vystymosi srityje.	Seminarai (minčių lietus, grupės diskusija, situacijų modeliavimas, situacijų simuliacija, atvejo analizė, pristatymai, praktinių užduočių sprendimas, valstybės institucijų, nevyriausybinių organizacijų, advokatų kontorų atstovų vizitai), savarankiškas darbas (informacijos paieška, literatūros skaitymas ir analizavimas, procesinių dokumentų rengimas).	Koliokviumas raštu, egzaminas raštu bei kaupiamasis vertinimas už darbą per seminarus.
Gebės bendrauti ir bendradarbiauti su ugdymo proceso dalyviais, spręsti teisinius klausimus grupėje, teikti komentarus vieni kitų mintims ir argumentams bei siekti konstruktyvaus dialogo.	Seminarai (minčių lietus, grupės diskusija, situacijų modeliavimas, situacijų simuliacija, atvejo analizė, pristatymai, praktinių užduočių sprendimas, valstybės institucijų, nevyriausybinių organizacijų, advokatų kontorų atstovų vizitai).	Kaupiamasis vertinimas už darbą per seminarus

Temos	**Kontaktinio darbo valandos**							**Savarankiškų studijų laikas ir užduotys**	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai	Praktika	**Visas kontaktinis darbas**	**Savarankiškas darbas**	**Užduotys**
1. Darnios plėtros samprata, atsiradimo ir teisinio reguliavimo istorija, tikslai ir principai, pagrindiniai elementai: aplinkos apsauga, ekonominė ir socialinė gerovė.	2		2				**4**	**17**	Literatūros įsisavinimas; šaltinių analizė.
2. Aplinkos apsauga paremti darnios plėtros tikslai ir juos atitinkančios žmogaus teisės ir laisvės, susijusios su: - kova su klimato kaita ir jos poveikiu (teisė į sveiką ir švarią aplinką; teisė kovoti prieš klimato kaitą, teisė į apsaugą nuo stichinių nelaimių). - ekosistemų apsauga, darnaus vartojimo ir gamybos modelių užtikrinimu (teisė į biologinę įvairovę ir kraštovaizdžio aplinką; visų tautų teisė laisvai disponuoti savo gamtos turtais ir ištekliais).	6	1	4				**11**	**28**	Literatūros įsisavinimas; šaltinių analizė.

- vandens prieinamumo užtikrinimu (teisė į geriamąjį vandenį ir tinkamas sanitarines sąlygas).									
3. Ekonomine gerove paremti darnios plėtros tikslai ir juos atitinkančios žmogaus teisės ir laisvės, susijusios su: - Tvarios, įtraukios ir darnios ekonomikos augimu (lygios moterų, neįgaliųjų, migrantų teisės ekonominiame gyvenime ir darbo rinkoje; vergijos, priverstinio darbo ir prekybos žmonėmis draudimas). - Patikimos, modernios energijos prieinamumu (teisė naudotis mokslo pažangos ir jos taikymo teikiamais privalumais). - Atsparios infrastruktūros, industrializacijos ir naujovių kūrimu (teisė į tinkamą gyvenimo lygį, teisė į transporto, infrastruktūros ir paslaugų prieinamumą).	4		4				**8**	**28**	Literatūros įsisavinimas; šaltinių analizė.
4. Socialine gerove paremti darnios plėtros tikslai ir juos atitinkančios žmogaus teisės ir laisvės, susijusios su: - Diskriminacijos dėl amžiaus, lyties, tautybės panaikinimu (teisės į lygybę įtvirtinimas teisėje, politikoje, ekonominiame, kultūriniame bei socialiniame gyvenime, teisė nuspręsti dėl vaikų skaičiaus). - Kokybiško švietimo skatinimu (teisė mokytis visą gyvenimą, lygios moterų ir mergaičių teisės švietimo srityje, neįgaliųjų ir migrantų tiesės švietimo srityje, teisė į darbą, įskaitant kompetencijų lavinimą). - Teisingumo skatinimu ir atsakingų institucijų kūrimu (teisė į teismą ir tinkamą teismo procesą, teisė dalyvauti valstybės valdyme, teisė į gerą administravimą, teisė į privatumą valstybės institucijoms renkant duomenis apie asmenį). - Skurdo mažinimu ir sveikos gyvensenos užtikrinimu (teisė į tinkamą (sveiką) gyvenimo lygį, teisė į teisingą pasaulio maisto atsargų paskirstymą).	4	1	4				**9**	**28**	Literatūros įsisavinimas; šaltinių analizė.
Iš viso	**16**	**2**	**14**				**32**	**101**	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Koliokviumas	20	Semestro metu	Iki 2 balų galima gauti už atsakymus į kolokviumo raštu klausimus (4 uždari klausimai ir 1 atviro tipo praktinė užduotis). Atsakymai į kiekvieną iš jų vertinami balais: uždari klausimai po 0.25 balo kiekvienas, atviro tipo praktinė užduotis iki 1 balo. Vertinant atsakymą į praktinę užduotį atsižvelgiama į tikslumą ir išsamumą, gebėjimą analizuoti, remtis paskaitų metu nurodytais nacionaliniais ir tarptautiniais teisės aktais, teismų jurisprudencija, nuosekliai ir aiškiai reikšti mintis ir argumentuoti. Nelaikę arba neišlaikę koliokviumo nėra prileidžiami prie egzamino laikymo (slenkstis 0.25, t. y. gavus 0.25 arba mažiau balų jie nėra pridedami prie galutinio dalyko įvertinimo).
Kaupiamasis vertinimas už darbą per seminarus	20	Semestro metu	Iki 2 balų galima gauti už teisingus atsakymus į klausimus žodžiu, aktyvų ir rezultatyvų dalyvavimą diskusijose, problemų formulavimą ir jų sprendimų siūlymą (paiešką), turiningų kritinių pastabų teikimą, kitų diskusijos dalyvių pasisakymų komentavimą ir pan. (slenkstis 0.1, t. y. gavus 0.1 arba mažiau balų jie nėra pridedami prie galutinio dalyko įvertinimo).

			Dalyvavimas seminaruose yra privalomas. Galima praleisti vieną seminarą be būtino atsiskaitymo, už kitus be svarbios pateisinamos ir pagrindžiamos priežasties (liga, artimojo mirtis ir pan.) praleistus seminarus turi būti atsiskaitoma semestro metu dėstytojų nustatyta tvarka žodžiu atsakant į pateiktus klausimus. Turint įsiskolinimą už seminarus (nedalyvauta ir neatsiskaityta arba nedalyvauta ir atsiskaitymas neigiamas), neleidžiama laikyti egzamino. Dalyvavimas konsultacijose nėra privalomas.
Egzaminas	60	Egzaminų laikymo laikotarpiu	Iki 6 balų galima gauti už atsakymus į egzamino raštu klausimus (4 uždaro tipo klausimai ir 1 atviro tipo praktinė užduotis). Atsakymai į kiekvieną iš jų vertinami balais: uždari klausimai po 0.5 balo kiekvienas, atviro tipo praktinė užduotis iki 4 balų (slenkstis 0.25, t. y. gavus 0.25 arba mažiau balų jie nėra pridedami prie galutinio dalyko įvertinimo). Vertinant atsakymą į praktinę užduotį atsižvelgiama į tikslumą ir išsamumą, gebėjimą analizuoti, remtis paskaitų metu nurodytais nacionaliniais ir tarptautiniais teisės aktais, teismų jurisprudencija, nuosekliai ir aiškiai reikšti mintis ir argumentuoti.

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
E. Staniškienė *et al.* (nurodyti skyriai)	2022	Darnus vystymasis		Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla
United Nations		Sustainable Development Goals		https://sdgs.un.org/goals
Jungtinės Tautos	2015	„Keiskime mūsų pasaulį: Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 metų“		https://am.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/darnus-vystymasis/darnus-vystymasis-ir-lietuva/jt-darbotvarke-2030-darnaus-vystymosi-tikslai-ir-kiti-tarptautiniai-susitarimai
S. Žalimienė (red.) (nurodyti skyriai)	2019	ES chartijos, kaip individualių teisių gynybos standarto, taikymas supra- ir nacionaliniu lygmenimis		Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla
Juškevičiūtė-Vilienė, A.	2019	Asmens teisė į sveiką ir švarią aplinką v. asmens ūkinės veiklos laisvė	Sudavičius, B. (sud.). Teisės viršenybės link, 121–141.	Vilnius: Vilniaus universiteto Teisės fakultetas https://www.tf.vu.lt/wp-content/uploads/2019/06/teises_virsenybes_link_145x205mm_INTERNETUI_geras.pdf
Juškevičiūtė-Vilienė, A.	2023	Žaliosios ekonomikos iššūkiai Europos žmogaus teisių konvencijai ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių	Teisė. Col. 128, p. 41-61.	Vilnius : Vilniaus universiteto leidykla
I. Bantekas, L. Oette (nurodyti skyriai)	2020	International Human Rights Law and Practice	3 rd ed.	Cambridge University Press
E. Woerdman *et al.* (nurodyti skyriai)	2021	Essential EU Climate Law	2 nd ed	Edwar Elgar Publishing
Papildoma literatūra				
K. Reid	2019	A practitioner's guide to the European Convention on Human Rights	6th ed.	Thomson Reuters

Ch. Jeffords	2021	On the relationship between constitutional environmental human rights and sustainable development outcomes	Ecological economics (International Society for Ecological Economics). Vol.186	
R. Čiegis, J. Pečkaitienė	2013	Darnaus vystymosi poveikis gyvenimo kokybei	Organizacijų vadyba: sisteminiai tyrimai. Nr. 68	Vytauto Didžiojo universitetas